

Türkiye'deki Öğretim Üyelerinin Covid-19 Küresel Salgın Sürecindeki Uzaktan Eğitim Uygulamalarına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi*

Examination of the Views of Faculty Members in Turkey Related to Distance Education Applications in the Covid-19 Pandemic Process

Hakan ALTINPULLUK¹

¹Anadolu Üniversitesi, Uzaktan Eğitim Bölümü, Uzaktan Eğitim A.B.D.
hakanaltinpulluk@anadolu.edu.tr

ÖZ

Bu çalışmanın amacı, Türkiye'deki öğretim üyelerinin Covid-19 küresel salgın sürecindeki uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin görüşlerinin incelenmesidir. Araştırmanın çalışma grubunu 77 öğretim üyesi oluşturmaktadır. Veriler 30 Eylül - 8 Ekim 2020 tarihleri arasında toplanmıştır. Nitel araştırma yöntemi desenlerinden durum çalışması ile gerçekleştirilen bu çalışmada, veri toplama aracı olarak standartlaştırılmış açık uçlu görüşme formundan yararlanılmış ve verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Elde edilen bazı bulgulara göre, öğretim üyeleri küresel salgın sürecinde teknolojik okuryazarlık kazanılması, küresel salgın sürecinde acil eğitim devamlılığı sağlanması ve alışılmadık bir deneyim yaratması gibi açılardan uzaktan eğitimi olumlu bulmuştur. Altyapı eksikliği, sürece hazırlıksız yakalanılması ve öğrencilerin sisteme erişiminde yaşanan fırsat eşitsizlikleri ise uzaktan eğitimdeki problemler olarak belirtilmiştir. Öğretim üyeleri, kurumların uzaktan eğitim altyapısının güçlendirilmesi için kaynak ayrılması, ortak tek bir ulusal sistem kurulması ve acil durumlara ilişkin eylem planı hazırlanması gibi önerilerde bulunmuşlardır. Son olarak, gelecekte, uzaktan eğitime yenilikçi teknolojilerin entegre edileceği, bilimsel etkinliklerin uzaktan gerçekleştirileceği ve yeni uzaktan eğitim uygulamalarına geçiş yapılacağı gibi bazı öngörülerde de bulunmuşlardır.

Anahtar Sözcükler: Covid-19, Küresel Salgın, Uzaktan eğitim, Nitel araştırma.

---

* **Alıntılama:** Altinpulluk, H. (2021). Türkiye'deki öğretim üyelerinin covid-19 küresel salgın sürecindeki uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 41(1), 53-89.

ABSTRACT

The aim of this study was to examine distance education applications in the Covid-19 pandemic process in Turkey according to faculty members' views. The study group of the research consists of 77 faculty members. The data were collected between September 30 and October 8, 2020. This research was carried out with case study, one of the qualitative research method design. Research data were collected with standardized open-ended interviews form and analyzed with content analysis. According to findings, faculty members mentioned gaining technological literacy in the pandemic process, providing continuity of emergency education in pandemic and creating an unusual experience as positive sides of their experiences about distance education applications in the pandemic process. They pointed out lack of infrastructure, lack of preparation for distance education and inequalities in students' access to the system as problematic points in distance education. Faculty members made suggestions to develop current distance education applications such as allocating resources to strengthen institutions' distance education infrastructure, establishing a single common national system and preparing an action plan for emergencies. Finally, they also made some predictions for future, such as the integration of innovative technologies into distance education, conducting scientific activities with distance education and transitioning to new distance education applications.

Keywords: Covid-19, Pandemic, Distance education, Qualitative study

GİRİŞ

Enfeksiyon hastalıkları ve küresel salgınlar insanlık tarihi kadar eskidir (Özkoçak, Koç ve Gültekin, 2020). Küresel salgınlar çok geniş coğrafyalara bazen bir kıtaya, hatta tüm dünyaya yayılan, insanlar veya hayvanlarda hastalık ve ölümlere yol açan bulaşıcı, salgın hastalıklardır (Aslan, 2020). Covid-19 salgını ise Çin'in Wuhan kentinden başlayarak önce Çin geneline, sonra tüm dünyaya hızla yayılmış ve Mart 2020'de Dünya Sağlık Örgütü tarafından küresel bir salgın olarak sınıflandırılmıştır (World Health Organization [WHO], 2020). Salgını hafifletmek ve virüsün dünyadaki insan popülasyonlarında kalıcılığını önlemek için seyahat kısıtlamaları da dâhil olmak üzere benzeri görülmemiş müdahaleler yapılmış ve yapılmaya da devam edilmektedir (Kraemer ve diğerleri, 2020).

Sosyal mesafe uygulanması gerekliliğinden dolayı (Hall ve diğerleri, 2020; Sasaki ve diğerleri, 2020), kısıtlamalar, okulları, üniversiteleri ve diğer birçok fiziksel eğitim kurumunu kapsayarak, tüm eğitim kurumlarını uzaktan faaliyet göstermeye ve acil uzaktan öğretimi uygulamaya koymaya zorlamıştır (Bozkurt ve Sharma, 2020).

Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO), yüz yüze eğitim kurumlarının kapanışları hakkında verdiği raporda, 4 Nisan 2020 tarihinde dünyadaki öğrencilerin en az % 91,3'ünün okula gitmediğini bildirerek yüz yüze eğitimin durdurulmasıyla ilgili tüm dünyada en yüksek yüzdeye ulaşıldığını belirtmektedir. Bu çalışma kapsamında 29 Mart 2021 tarihinde elde edilen son verilere göre, 26 ülkede tam kapanma devam etmekte, 164 milyon etkilenen öğrenci bulunmakta ve toplam öğrencilerin %9,4 kadarı hala yüz yüze eğitim-öğretim süreçlerine ülkelerindeki kısıtlamalar nedeniyle başlayamamıştır. UNESCO, özellikle daha savunmasız ve dezavantajlı topluluklar için okul kapanmalarının etkisini azaltma ve uzaktan eğitim yoluyla herkes için eğitimin sürekliliğini sağlama çabaları noktasında destek vermeye devam etmektedir (UNESCO, 2020a).

Küresel Covid-19 salgını, tüm eğitim seviyelerinde kaliteli çevrimiçi eğitime acil ihtiyaç yaratmıştır (Trikoilis ve Papanastasiou, 2020). Covid-19 salgınında sosyal mesafenin sağlanmasıyla bulaşıcılığın en aza indirgenmesine yönelik yapılan düzenlemelerde, eğitim alanında bunu sağlayabilecek en iyi uygulamanın uzaktan eğitim ortamı olduğu düşünülmektedir (Telli ve Altun, 2020).

Dünyada uzaktan eğitime yönelik bu şekilde bir dönüşüm gerçekleşirken, Türkiye’de Yükseköğretim Kurulu (YÖK) ve Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından da bu yönde atılan bazı adımlar olmuştur. 13 Mart 2020 tarihindeki bilgilendirme notuyla yükseköğretim kurumlarında 3 hafta süreyle eğitime ara verilerek ilk adım atılmıştır (YÖK, 2020a). YÖK, ayrıca 23 Mart 2020 tarihinden itibaren uzaktan eğitim kapasitesine sahip olan bütün üniversitelerde uzaktan eğitim sürecinin başlayacağını ve yeterli kapasiteye sahip olmayan üniversiteler için de açık ders malzemeleri havuzunu tüm üniversitelerin erişimine açacağını duyurmuştur (YÖK, 2020b). YÖK (2020c) tarafından hazırlanan 3 Mayıs 2020 tarihli değerlendirme raporuna göre, Türkiye’deki üniversitelerin uzaktan eğitime geçiş sürecinde kısa sürede çalışmalarını tamamladığı görülmüş, 189 üniversiteden 121’i 23 Mart 2020 tarihinde, 41’i 30 Mart 2020 ve 25’i ise 6 Nisan 2020 tarihlerinde uzaktan eğitim uygulamalarına geçiş yapmıştır. Değerlendirme raporundaki verilere göre, Bahar Dönemi’ndeki derslerin %90,1’i

uzaktan öğretim olarak açılmış; üniversitelerin neredeyse tamamına yakını (%99,2) teorik derslerini, yaklaşık %89'u ise uygulamalı derslerin teorik kısımlarını uzaktan öğretim yöntemiyle yürütmeye başlamıştır.

MEB ise okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında yüz yüze eğitime ara verilmesi kararından hemen sonra 23 Mart 2020 tarihinden itibaren uzaktan eğitim sürecine geçileceğini duyurmuştur. Eğitim Bilişim Ağı (EBA) adı verilen dijital uzaktan eğitim platformunun altyapısı güçlendirilmiş ve Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT) ile iş birliğiyle uzaktan eğitim süreçleri iyi bir şekilde yönetilmiştir. 2011-2012 eğitim öğretim döneminden itibaren hizmet veren EBA platformunda okul öncesi eğitimden lise seviyesine kadar videolar, belgeler, e-kitaplar, testler ve aktiviteler dâhil olmak üzere çeşitli öğrenme materyalleri sunulmaktadır. Covid-19 küresel salgın döneminde, TRT'de belli gün ve saatlerde müfredata uygun eğitim yayınları sunulmuş, öğrencilere ücretsiz İnternet erişimi olanağı tanınmış, canlı ders imkânı sağlanmış ve uzaktan eğitim ile öğretmenlerin mesleki gelişimlerini destekleme fırsatı tanınmıştır (MEB, 2020; Özer, 2020).

Özetle, Covid-19 küresel salgın sürecinde uzaktan eğitim uygulamalarının son derece önemli bir konuma geldiği ve bundan sonra da bu uygulamaların devam ettirileceği anlaşılmaktadır (Dikmen ve Bahçeci, 2020; Hall ve diğerleri., 2020; Telli ve Altun, 2020; Trikoilis ve Papanastasiou, 2020). Alanyazında, bu konuda salgın başlangıcında doğal olarak çok fazla çalışma yayınlanmamasına rağmen, daha sonraki süreçte lisans öğrencilerinin, öğretim üyelerinin veya öğretmenlerin Covid-19 küresel salgın döneminde uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin görüşlerinin çeşitli bağlamlarda belirlenmeye çalışıldığı araştırmalar gerçekleştirilmiştir (Adnan ve Anwar, 2020; Baber, 2020; Bakioğlu ve Çevik, 2020; Chen, Kaczmarek ve Ohyama, 2020; Duban ve Şen, 2020; Görgülü-Arı ve Hayır-Kanat, 2020; Keskin ve Özer Kaya, 2020; Korkmaz ve Toraman, 2020; Sever ve Özdemir, 2020). Ancak bu çalışma Moore ve Kearsley (2011) tarafından ortaya koyulan açık ve uzaktan öğrenme sistem yaklaşımı bakış açısıyla ele alınmıştır. Bu nedenle, temalar öğrenme, teknoloji, yönetim, ekonomi ve değerlendirme boyutlarında şekillendirilmiştir. Ayrıca, öğretim üyelerinin

deneyimlerinden yola çıkarak görüşlerini belirlemeye çalışan nitel yönteme dayalı araştırmalara ihtiyaç olduğu düşünülmektedir. Covid-19 salgını sürecinde öğretim üyelerinin yaşadıkları deneyimlerde olumlu buldukları boyutlar, karşılaştıkları problemler, daha iyi nasıl olması gerektiğiyle ilgili öneriler ve gelecek uygulamalarıyla ilgili öngörülerini içeren bu çalışmanın mevcut durumu ortaya koyabileceği, alanyazına katkı sağlayabileceği ve bundan sonraki çalışmalara ışık tutabileceği düşünülmektedir. Bu çalışmanın amacı, Türkiye'deki öğretim üyelerinin Covid-19 küresel salgın sürecindeki uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin görüşlerinin incelenmesidir. Bu noktada, salgın döneminde uzaktan eğitimi en aktif deneyimleyen gruplardan biri olan üniversite öğretim üyelerinin görüşlerinin incelenmesi büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda, araştırmanın amacına ulaşmak için aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aranmıştır:

1. Covid-19 küresel salgın sürecinde deneyimlenen uzaktan eğitim uygulamalarıyla ilgili
  - a. beğenilen yönler,
  - b. problemleri görülen noktalar,
  - c. öneriler,
  - d. öngörüler nelerdir?

YÖNTEM

Araştırma Deseni

Bu araştırma, nitel araştırma desenlerinden durum çalışması deseni ile gerçekleştirilmiştir. Durum çalışmaları, araştırmacının gerçek yaşam, güncel bir olay ya da belli bir zaman aralığında sınırlanmış çoklu durumlar hakkında, gözlem, görüşme, belge ve raporlar gibi çoklu bilgi kaynakları aracılığıyla bilgi topladığı ve bir durum betimlemesi ortaya koyduğu nitel bir desendir (Creswell ve Poth, 2016). Bu araştırma, küresel salgın dönemindeki uzaktan eğitim uygulamalarıyla ilgili öğretim

üyelerinin görüşlerini açık ve uzaktan öğrenmenin sistem yaklaşımı çerçevesinde belirleme amacını taşımaktadır. Böylece Covid-19 küresel salgın süreciyle birlikte kullanım yoğunluğu artan uzaktan eğitim ortamlarının güncel durumu çeşitli yönleriyle ortaya konulmaya çalışılmaktadır. Ayrıca, bu çalışmada, bir problem veya bir konunun derinlemesine keşfedilecek olması (Creswell, 2013), bir durumu meydana getiren ayrıntıların tanımlanacak olması (Gall, Borg ve Gall, 1996) ve çalışma odağının güncel bir görüngenü içermesi (Yin, 2003) nedeniyle bu çalışma durum çalışması şeklinde desenlenmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın örnekleme yöntemi olarak kolay ulaşılabilir durum örnekleme kullanılmıştır. Bu örnekleme yöntemi, araştırmaya pratiklik ve hız kazandıran örnekleme yöntemlerinden biri olarak, araştırmacılar tarafından erişilmesi kolay olan durumlarda kullanılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu çalışmada e-posta adreslerine ulaşılan, Dokuz Eylül Üniversitesinden 1797, Selçuk Üniversitesinden 1299 ve Sakarya Üniversitesinden 1549 olmak üzere toplamda 4645 katılımcıya gönderilen e-postalardan 77 katılımcı gönüllü olarak formu doldurmuş ve görüşlerini belirtmiştir. Bu üniversitelerin seçiminde öncelikli olarak Türkiye'deki farklı bölgelerden üniversitelerin seçilmesiyle katılımcı çeşitliliği sağlanmak istenmiştir. Ege Bölgesinden Dokuz Eylül Üniversitesi, İç Anadolu Bölgesinden Selçuk Üniversitesi ve Marmara Bölgesinden Sakarya Üniversitesi tercih edilmiştir. Bu üniversitelerin Türkiye'nin köklü üniversiteleri olması ve birbirinden farklı öğrenme yönetim sistemleri veya uzaktan eğitim ortamları kullanmaları üniversite seçiminde etkili olan bir diğer husustur. Dokuz Eylül Üniversitesi Sakai, Selçuk Üniversitesi Moodle ve Sakarya Üniversitesi kendi geliştirmiş oldukları öğrenme yönetim sistemlerini kullanmaktadır (Doğan, 2020). Böylece farklı öğrenme yönetim sistemlerinden elde edilen öğretim üyesi deneyimleriyle tek tip veriden ziyade daha çeşitli demografik kaynaklardan veriler toplamak amaçlanmıştır. Ayrıca Sakarya Üniversitesinin kendi yerli uzaktan eğitim sistemini kurmuş olması ve dijital dönüşüm projesi bağlamında YÖK koordinasyonunda ve TÜBİTAK-ULAKBİM iş birliği ile 15 üniversite ile paylaşılacak olan ortak bir

“Uzaktan Öğretim Platformu” geliştirmek için çalışmalar yürütüyor olması (YÖK, 2020d) bu üniversitenin tercih edilmesinde etkili olmuştur. Çalışma grubuyla ilgili detaylar aşağıdaki Tablo 1’de gösterilmektedir.

Tablo 1. Çalışma Grubu

Özellik	Kategori	Kadın	Erkek
Yaş	25-34	10	6
	35-44	13	9
	45-54	11	11
	55-64	9	4
	65 ve üzeri	2	2
Akademisyenlikteki Kıdem	Toplam 1-10 yıl	15	8
	11-20 yıl	14	12
	21-30 yıl	10	9
	31-40 yıl	6	3
Unvan	Prof. Dr.	14	10
	Doç. Dr.	7	3
	Dr. Öğr. Üyesi	8	6
	Öğr. Gör. Dr.	2	1
	Arş. Gör. Dr.	3	3
	Öğr. Gör.	7	5
	Arş. Gör.	4	4
Üniversite	Dokuz Eylül Üniversitesi	21	12
	Sakarya Üniversitesi	12	12
	Selçuk Üniversitesi	12	8
Alan	Fen Bilimleri	18	12
	Sağlık Bilimleri	12	8
	Sosyal Bilimler	11	9
	Eğitim Bilimleri	2	1
	Diğer	2	2

Veri Toplama Aracı ve Süreci

Bu araştırmada kullanılan veri toplama aracı araştırmacı tarafından geliştirilen standartlaştırılmış açık uçlu görüşme formudur. Standartlaştırılmış açık uçlu görüşmeler, dikkatlice yazılmış ve belirli bir sıraya konulmuş bir dizi sorudan oluşan ve her katılımcıya aynı tarzda ve sırada soruların sorulduğu bir görüşme türüdür (Patton, 1987; Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu çalışmada kullanılan formda yaş, akademisyenlikte toplam kıdem, unvan, çalışılan alan ve çalışılan üniversite bilgileri

gibi demografik özelliklere yer verilmiş; ardından 4 adet açık uçlu soru katılımcılara yöneltilerek görüşleri talep edilmiştir. Standartlaştırılmış açık uçlu görüşme formu Google Formlar platformunda katılımcılara sunulmadan önce kapsam geçerliliği sağlanması adına Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesinde görev yapan 2 öğretim üyesinden uzman görüşü alınarak son hâli verilmiştir. 30 Eylül 2020 tarihinde başlayan süreç 8 Ekim 2020'de sona erdirilmiştir.

Etik Kurallara Uygunluk

Bu araştırmada süreç boyunca etik kurallar çerçevesinde hareket edilerek, veriler gönüllülük esasına göre toplanmıştır. Çevrimiçi ortamda "Gönüllü Katılım Formu" aracılığıyla katılımcılardan onay alınmıştır. Ayrıca, katılımcıların gizliliği ön planda tutularak katılımcı isimleri gizli tutulmuştur. Araştırma nitel bir durum çalışması olarak gerçekleştirildiğinden dolayı etik kurul izni gerektirmektedir. Bu bağlamda, Anadolu Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'na başvuru yapılmış olup, 29.09.2020 tarihli ve 53292 Protokol No'lu "Olumlu" Karar Belgesi alınmıştır. Etik Kurul Karar Belgesi Ek-1'de sunulmaktadır.

Verilerin Analizi

Araştırma amacına yönelik olarak hazırlanan araştırma sorularına katılımcıların çevrimiçi ortamda verdiği yanıtlar içerik analizi ile analiz edilmiştir. İçerik analizi ile veriler tanımlanmakta, birbiriyle ilişkili veriler belli temalar çerçevesinde kategorilendirilerek, okuyucuya anlaşılır bir şekilde sunulmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Verilerin çözümlenmesinde NVivo 12 nitel veri analizi programından yararlanılmış ve bulgular NVivo 12 programında yer alan zihin haritaları aracılığıyla görselleştirilerek sunulmuştur. Veriler analiz edildikten sonra güvenilirlik çalışması gerçekleştirilerek 2 öğretim üyesiyle kodlamalardaki tutarlılık kontrol edilmiştir. Kodlama tutarlılığını hesaplama sürecinde 2 öğretim üyesi kendileri bir içerik analizi yapmamış olup, araştırmacı tarafından yapılmış olan kodlama üzerinden mutabık kalınan veya uzlaşımamayan temaları belirtmişlerdir. Uzlaşımamayan temalar bağlamında araştırmacı ve diğer kodlayıcılar fikir alışverişinde bulunarak temalara son hâlini

vermişlerdir. Kodlayıcılar arası tutarlılığın hesaplanmasında Miles ve Huberman'ın (1994) 'Uzlaşma yüzdesi = [Görüş Birliği / (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı)] x 100' şeklindeki formülü kullanılarak uyum düzeyi %92 olarak belirlenmiştir.

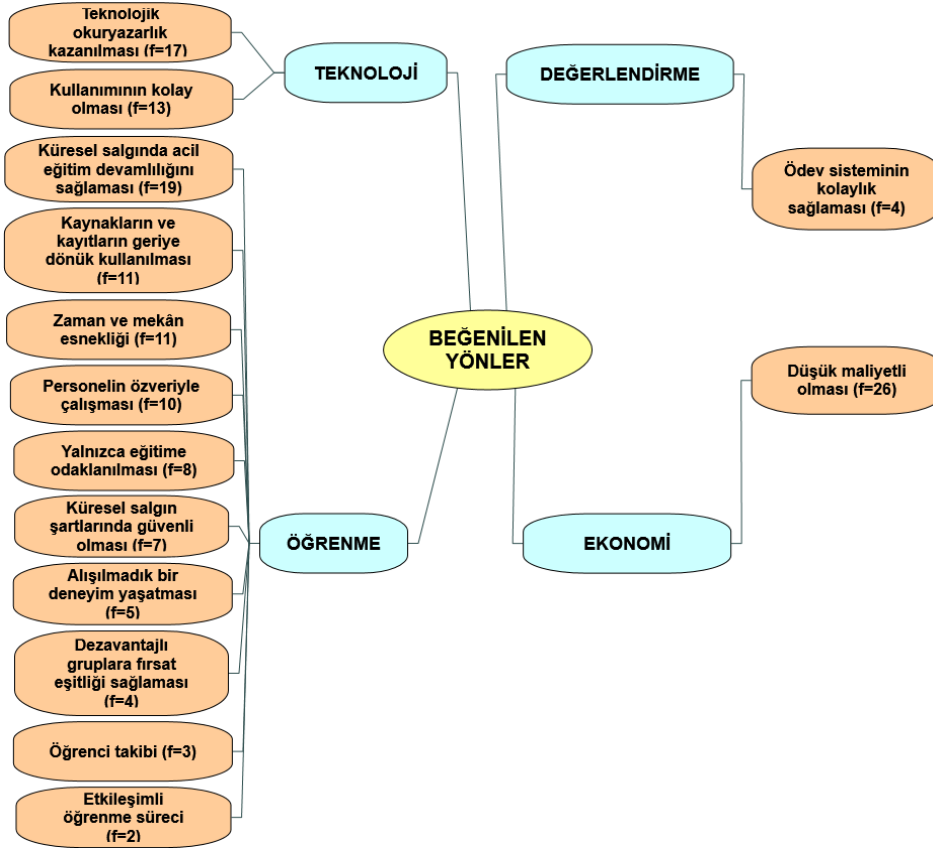
Yine güvenilirlik kapsamında, analiz sürecinde, tema ve alt temalara yönelik kategorilendirmeler yapılarak, katılımcıların görüşleri doğrudan ve özgün hâliyle sunulmuştur. Katılımcıların görüşleri, gizlilik esasına dayanılarak, isimleri verilmeden kodlanmıştır. Katılımcılar için K1'den K77'ye kadar kodlanmış isimleri kullanılmıştır.

BULGULAR ve YORUMLAR

Araştırma bulguları araştırmanın alt amaçları ile paralel olacak şekilde analiz edilmiştir. Moore ve Kearsley'e (2011) göre, açık ve uzaktan öğrenme sistem yaklaşımı bakış açısıyla öğrenme, öğretme, iletişim, tasarım ve yönetim bileşenlerinden oluşmaktadır. Aynı çalışmada, açık ve uzaktan öğrenme sistemlerinin kavramsal modelinin çerçevesi kapsamında iletişim bileşeninin en önemli belirleyicisi olan "teknoloji" boyutunun da yer aldığı görülmektedir. Bu çalışmada ise Moore ve Kearsley'in (2011) öngördüğü bu boyutlar uyarlanarak açık ve uzaktan öğrenmenin boyutları teknoloji, öğrenme, yönetim, ekonomi ve değerlendirme olarak belirlenmiştir. Bu boyutlar çerçevesinde tema ve alt temalar ortaya konmuştur.

Covid-19 Küresel Salgın Sürecinde Deneyimlenen Uzaktan Eğitim Uygulamalarıyla İlgili Beğenilen Yönler

Covid-19 küresel salgın sürecinde deneyimlenen uzaktan eğitim uygulamalarında beğenilen yönler ile ilgili katılımcıların görüşleri ve ortaya çıkan temalar Şekil 1'de detaylandırılmıştır.

Şekil 1. Covid-19 Küresel Salgın Sürecinde Deneyimlenen Uzaktan Eğitim Uygulamalarıyla İlgili Beğenilen Yönler

Şekil 1'de görüldüğü gibi, öğretim üyeleri teknoloji boyutunda teknolojik okuryazarlık kazanılması (f=17) ve uzaktan eğitim sistemlerinin kullanımının kolay olmasını (f=13) olumlu bulmuşlardır. Öğrenme boyutunda küresel salgın sürecinde acil eğitimin devamlılığını sağlaması (f=19), kaynakların ve kayıtların geriye dönük kullanılması (f=11), zaman ve mekân esnekliği sağlaması (f=11), personelin özveriyle çalışması (f=10), yalnızca eğitime odaklanması (f=8), küresel salgın şartlarında güvenli bir öğrenme ortamı sağlaması (f=7), alışılmadık farklı bir deneyim yaşatması (f=5), dezavantajlı gruplara fırsat eşitliği sağlaması (f=4), öğrenci takibinin yapılması (f=3) ve etkileşimli bir öğrenme sürecinin gerçekleşmesi (f=2) beğenilen yönler olarak

sıralanmıştır. Ayrıca değerlendirme boyutunda ödev verilmesinin kolaylık sağlaması (f=4) ve ekonomik anlamda uzaktan eğitim uygulamalarının düşük maliyetli olması (f=26) da olumlu yönler olarak vurgulanmıştır. Öğretim üyelerinin küresel salgın sürecindeki uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin beğendikleri yönleri betimleyen görüşlerinden bazılarını aşağıda yer verilmiştir:

K19: Uzaktan eğitim programları düşündüğümde daha kullanıcı dostu. Öğrencilerle karşılıklı soru yanıt şeklinde etkileşimde bulunabiliyoruz.

K27: Salgın sürecinde eğitimin bir şekilde devam edebilmesi önemli bir kararlı ve bence olabildiğince etkili bir şekilde başarılı.

K42: Eğitimde teknoloji kullanımı konusunda öğrencilerin ve eğitimcilerin deneyimleri arttı.

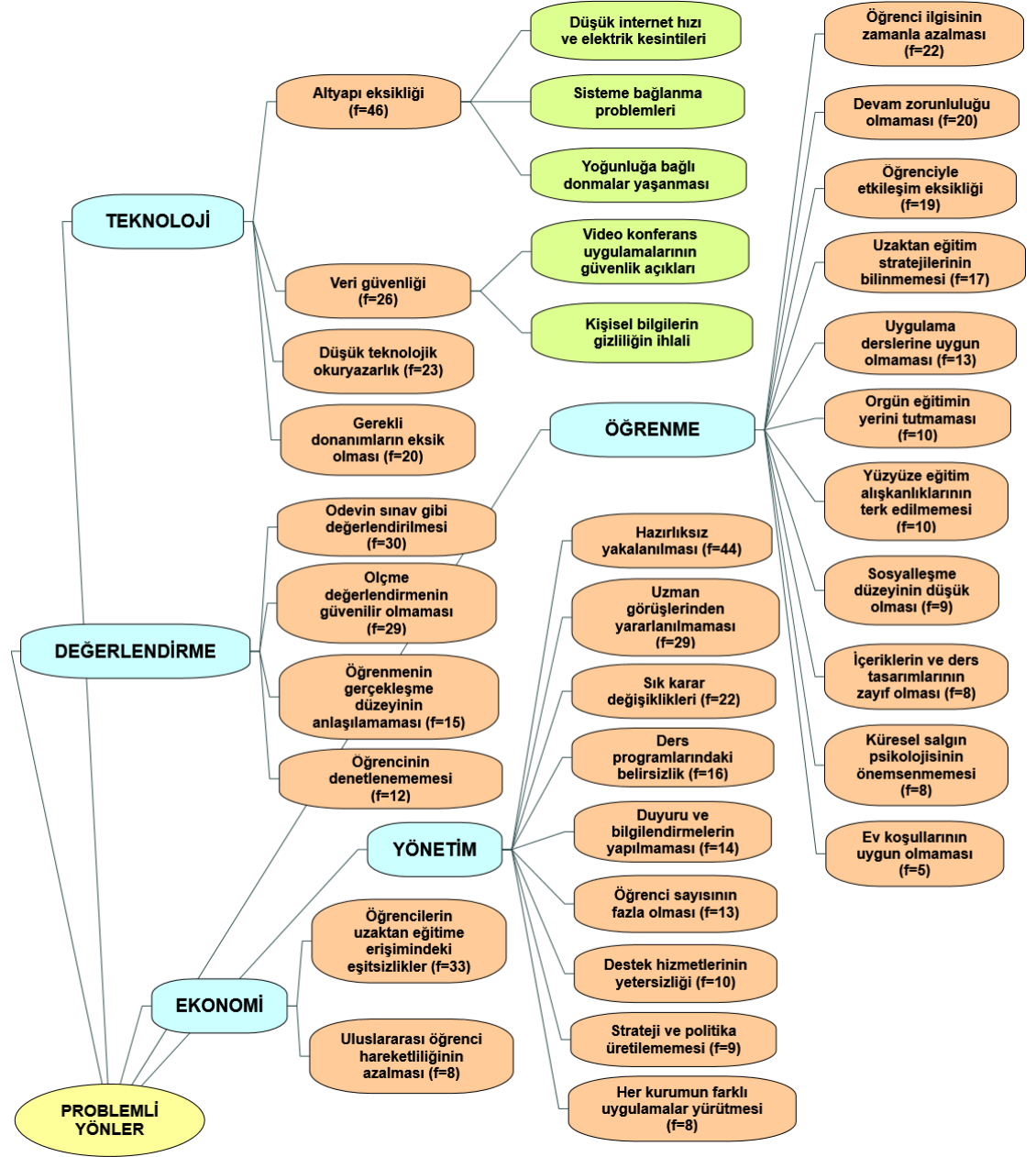
K46: Hazırlıksız yakalanılması nedeniyle hem öğrencinin hem öğretimin elemanının zorlanmasını bekliyorduk. Başta bu zorluğu hissetsek de sonrasında iki tarafında buna alıştığını gözlemledim.

K61: Hem öğrenci hem de akademisyenin evinde ve güvende olması... Yolculuk gibi zaman kaybı hayatımızdan çıktı.

Bulgular yorumlandığında, küresel salgın sürecinde öğretim üyelerinin uzaktan eğitim deneyimleri bağlamında hem öğrencilerin hem de kendilerinin sistemi kullanmayı öğrendikleri ve teknolojik olarak kendilerini geliştirdikleri anlaşılmaktadır. Ayrıca, salgın gibi hızlı gelişen bir süreçte uzaktan eğitimin acil devreye alınmasıyla eğitim öğretim süreçlerinden uzaklaşmadığı konusunda uzlaşılmaktadır. Küresel salgın şartlarında güvenli ve sağlıklı bir öğretim ortamı kurulduğu ve zaman-mekân esnekliği ile maliyeti düşük, kolay kullanılabilen ve etkileşimli bir süreç geçirildiği üzerinde durulmaktadır.

Covid-19 Küresel Salgın Sürecinde Deneyimlenen Uzaktan Eğitim Uygulamalarıyla İlgili Problemler

Covid-19 küresel salgın sürecinde deneyimlenen uzaktan eğitim uygulamalarıyla ilgili problemlerle ilişkin katılımcıların verdikleri yanıtlar ve ortaya konan temalar Şekil 2'de sunulmuştur.

Şekil 2. Covid-19 Küresel Salgın Sürecinde Deneyimlenen Uzaktan Eğitim Uygulamalarıyla İlgili Problemler

Şekil 2'de görüldüğü gibi, öğretim üyeleri teknoloji boyutunda altyapı eksikliği (f=46), veri güvenliğinde yaşanan aksaklıklar (f=26), düşük teknolojik okuryazarlık (f=23) ve sistem kullanımında gerekli donanımların eksik olmasını (f=20) olumsuz bulmuşlardır. Yönetim boyutunda hazırlıksız yakalanılması (f=44), uzman görüşlerinden yararlanılmaması (f=29), sık karar değişiklikleri (f=22), ders programlarındaki belirsizlik (f=16), duyuru ve bilgilendirmelerin yapılmaması (f=14), öğrenci sayısının fazla olması (f=13), destek hizmetlerinin yetersiz olması (f=10), küresel salgına uygun strateji ve politika üretilmemesi (f=9) ve her kurumun farklı uygulamalar yürütmesi (f=8) diğer problemler olarak vurgulanmaktadır. Öğretim üyeleri ekonomi boyutunda öğrencilerin maddi yetersizliklerinden dolayı uzaktan eğitime erişimindeki eşitsizliklere (f=33) dikkat çekmiş, ayrıca uluslararası öğrenci hareketliliğinin azalmasının da (f=8) üniversiteleri ekonomik yönden zorlayacağını belirtmişlerdir. Öğrenme boyutundaki problemleri ise öğrenci ilgisinin zamanla azalması (f=22), devam zorunluluğunun olmaması (f=20), öğrenciyle etkileşimin eksikliği (f=19), uzaktan eğitim stratejilerinin bilinmemesi (f=17), uygulama derslerine uygun olmaması (f=13), örgün eğitimin yerini tutmaması (f=10), yüz yüze eğitim alışkanlıklarının terk edilmemesi (f=10), sosyalleşme düzeyinin düşük olması (f=9), içeriklerin ve ders tasarımlarının zayıf olması (f=8), küresel salgın psikolojisinin önemsenmemesi (f=8) ve ev koşullarının eğitim ortamı olarak uygun olmamasını (f=5) sıralamışlardır. Değerlendirme boyutundaki olumsuz yönleri ise ödevin sınav gibi değerlendirilmesi (f=30), ölçme değerlendirilmenin güvenilir olmaması (f=29), öğrenmenin gerçekleşme düzeyinin anlaşılabilmesi (f=15) ve öğrencinin denetlenememesi (f=12) olarak ifade etmişlerdir. Öğretim üyelerinin salgın sürecinde deneyimledikleri uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin problemlerini gördükleri yönleri betimleyen görüşlerinden bazılarına aşağıda yer verilmiştir:

K1: Öğrencilerimiz ilk haftalarda ilgi gösterdi fakat zamanla katılım çok az oldu.

K7: Daha önce neredeyse hiç olmayan uygulamalara çok hızlı şekilde adapte olmak zorunda kaldık. Ama ne altyapı ne de fiziksel olanaklar açısından hazırlıklı değildik ve üst yönetimler bunu hiç sorun etmeden bizden aynı performansı beklediler.

K16: Öğretim üyelerinin teknolojiyi kullanmakta zorluk yaşamasından ve internet alt yapısından kaynaklı sorunlar oluşmaktadır. Ayrıca uygulama ağırlıklı bölümlerde etkin yöntemler kullanılamamaktadır.

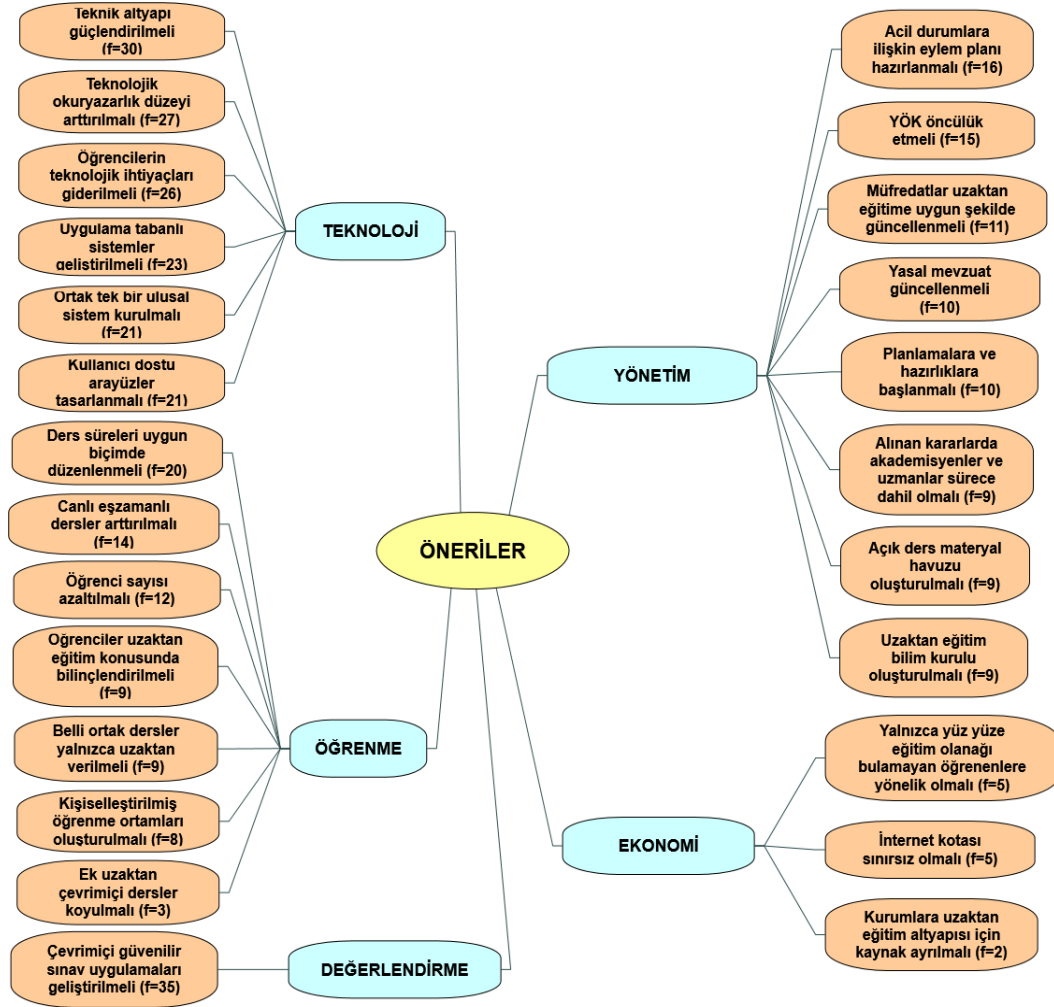
K20: Teknik alt yapının yetersizliği nedeniyle hem öğrenci hem de öğretim elemanının sisteme giriş yapması, dersi senkron olarak anlatması sürecinde sıkıntılar yaşanmaktadır. Öğrencilerin maddi yetersizlikler nedeniyle internet bağlantısının olmaması da ayrı bir sorundur.

K58: Öğrencilerin ders sürecinde gerçekten ne kadar dinledikleri ve faydalanabildiklerini görmek ve anlamak mümkün değildi. Özellikle sınıf mevcudunun zaman zaman online ortamda 80 kişinin üstüne çıktığını düşünürsek...

Bulgular yorumlandığında, İnternet hızının düşüklüğü, sisteme bağlanma problemleri, donmalar ve kesintiler gibi teknolojik altyapı problemlerinin öğretim üyelerini en çok zorlayan kısım olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, teknolojik okuryazarlık düzeyinin düşük olmasından dolayı hem öğrencilerin hem öğretim üyelerinin sistemi kullanmakta zorlandıkları anlaşılmaktadır. Küresel salgın gibi bir sürece hazırlıksız yakalanılmasının da hem yöneticileri hem öğrencileri hem de öğretim üyelerini zorladığı görülmektedir. Ekonomik anlamda özellikle öğrencilerin büyük çoğunluğunun teknolojik araç gereçlere, İnternet bağlantısına veya diğer maddi olanaklara sahip olmamasından dolayı bu süreci verimli geçiremediği anlaşılmaktadır.

Covid-19 Küresel Salgın Sürecinde Gerçekleştirilen Uzaktan Eğitim Uygulamalarıyla İlgili Öneriler

Covid-19 küresel salgın sürecinde gerçekleştirilen uzaktan eğitim uygulamalarıyla ilgili katılımcıların önerileri ve oluşturulan temalar Şekil 3'te verilmiştir.

Şekil 3. Covid-19 Küresel Salgın Sürecinde Gerçekleştirilen Uzaktan Eğitim Uygulamalarıyla İlgili Öneriler

Şekil 3'te görüldüğü gibi, öğretim üyeleri teknoloji boyutunda teknik altyapının güçlendirilmesini (f=30), teknolojik okuryazarlık düzeyinin artırılmasını (f=27), öğrencilerin teknolojik ihtiyaçlarının giderilmesini (f=26), uygulama tabanlı sistemlerin geliştirilmesini (f=23), ortak tek bir ulusal portal veya sistemin kurulmasını (f=21) ve kullanıcı dostu arayüzlerin tasarlanmasını (f=21) önermişlerdir. Öğrenme boyutunda

ders sürelerinin uygun biçimde düzenlenmesi (f=20), canlı eşzamanlı derslerin artırılması (f=14), öğrenci sayısının azaltılması (f=12), öğrencilerin uzaktan eğitim konusunda bilinçlendirilmesi (f=9), belli ortak derslerin yalnızca uzaktan verilmesi (f=9), kişiselleştirilmiş öğrenme ortamları oluşturulması (f=8) ve ek uzaktan çevrimiçi derslerin koyulması (f=3) önerileri sunulmuştur. Değerlendirme boyutunda çevrimiçi güvenilir sınav uygulamalarının geliştirilmesi (f=35) gerektiğine dikkat çekmişlerdir. Yönetim boyutunda acil durumlara ilişkin eylem planı oluşturulması (f=15), YÖK'ün öncülük etmesi (f=15), müfredatların uzaktan eğitime uygun şekilde güncellenmesi (f=11), yasal mevzuatın güncellenmesi (f=10), planlamalara ve hazırlıklara şimdiden başlanması (f=10), alınan kararlarda akademisyenlerin ve çeşitli dallarda uzmanların sürece dâhil edilmesi (f=9), açık ders materyal havuzu oluşturulması (f=9) ve uzaktan eğitim bilim kurulu oluşturulması (f=9) şeklinde önerilerini ifade etmişlerdir. Ekonomi boyutunda ise öğretim üyelerine göre uzaktan eğitim yalnızca yüz yüze eğitim olanağı bulamayan öğrencilere yönelik olmalı (f=5), İnternet kotası sınırsız hâle getirilmeli (f=5) ve kurumlara uzaktan eğitim altyapısını güçlendirmeleri için kaynak ayrılmalıdır (f=2). Öğretim üyelerinin küresel salgın sürecinde deneyimledikleri uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin önerilerini betimleyen görüşlerinden bazılarını aşağıda yer verilmiştir:

K13: Gelecek ve olağanüstü durumlar için hazırlıkların yapılarak uygun veri bankası oluşturulması ve bazı dönemlerde öğrencilere uzaktan eğitim uygulaması en az dönemsel bazda 1 ders zorunlu olabilir. Hem öğretim üyesi hem de öğrenci ve de sistem olarak tecrübe biriktirilmiş olur.

K51: YÖK, ulusal uzaktan eğitim sistemini hemen başlatmalıdır. Kurumların her biri ayrı ayrı yüksek maliyetlere katlanmak zorunda kalmaktadır.

K55: Etkileşim olmadan yapılacak uzaktan eğitim hem eğitmen hem de öğrenci için verimli değil. Yapılmak zorunda ise sanal sınıflarda online ve etkileşimli bir sistem olmalı.

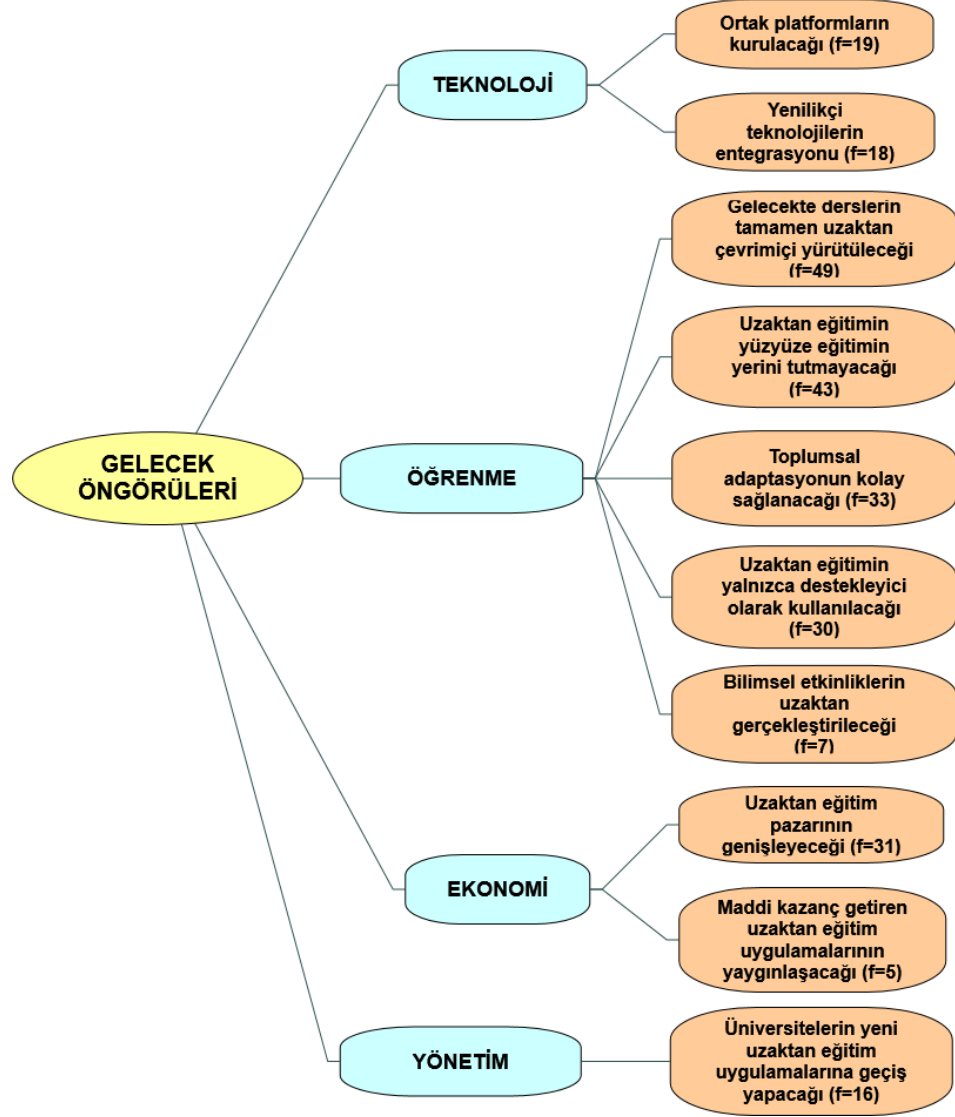
K69: Öğitmenlerin kendilerini teknoloji kullanma becerileri konusunda geliştirmesi ya da üniversitelerin eğitimlere bu konuda bir destek vermesi faydalı olacaktır.

K75: İleriki süreçlerde de benzer durumlarla karşılaşma ihtimali yüksektir. Bunun için swot analizleri, paydaş görüşleri ile ileriki durumlar için şimdiden önlem alınabilir.

Bulgular yorumlandığında, uzaktan eğitimin uygulama derslerine çok uygun olmamasından hareketle daha gelişmiş yazılımların tasarlanması gerektiği görülmektedir. Ayrıca, yerli ve ulusal sistemlerin mutlaka geliştirilmesi ve YÖK'ün öncülüğünde tek bir kurumun şemsiyesi altında daha güvenilir sistemlerin kurulması gerektiği anlaşılmaktadır. Bunun yanında canlı eşzamanlı derslerdeki verimin yüksek olmasından hareketle bu derslerin sayılarının arttırılması gerektiği ifade edilebilir. Öğretim üyeleri alınan kararlarda hem kendilerinin hem de alan uzmanlarının görüşlerinin alınması gerektiğini hatta tıp öğretim üyelerinden oluşan koronavirus bilim kurulu gibi uzaktan eğitim bilim kurulunun da hayata geçirilmesini önermektedir.

Covid-19 Küresel Salgın Sürecinden Sonra Gelecekteki Uzaktan Eğitim Uygulamalarıyla İlgili Öngörüler

Covid-19 küresel salgın sürecinden sonra gelecekteki uzaktan eğitim uygulamalarıyla ilgili katılımcıların öngörülerini ve bu görüşler doğrultusunda ortaya çıkan temalar Şekil 4'te gösterilmiştir.

Şekil 4. Covid-19 Küresel Salgın Sürecinden Sonra Gelecekteki Uzaktan Eğitim Uygulamalarıyla İlgili Öngörüler

Şekil 4'te görüldüğü gibi, öğretim üyeleri teknoloji boyutunda ortak platformların kurulacağını (f=19) ve yenilikçi teknolojilerin entegrasyonunun sağlanacağını (f=18) öngörmektedir. Öğrenme boyutunda bazı katılımcılar gelecekte derslerin tamamen uzaktan çevrimiçi yürütüleceğini (f=49) vurgularken, bazıları ise uzaktan eğitimin yüz yüze eğitimin yerini tutmayacağını (f=43) veya yalnızca yüz yüze eğitimi destekleyici olarak kullanılabileceğini (f=30) belirtmektedir. Ayrıca, öğrenme boyutunda teknolojiye yatkınlıktan dolayı uzaktan eğitime toplumsal adaptasyonun kolay sağlanacağı (f=33) tahmin edilmektedir. Bunun yanında bilimsel etkinliklerin de gelecekte uzaktan gerçekleştirileceği (f=7) öngörüler arasındadır. Ekonomi boyutunda ise uzaktan eğitim pazarının genişleyeceği (f=31) ve maddi kazanç getiren uzaktan eğitim uygulamalarının yaygınlaşacağı (f=5) düşünülmektedir. Yönetim boyutunda da üniversitelerin yeni uzaktan eğitim uygulamalarına geçiş yapacağı ve yeni uzaktan çevrimiçi programlar açacağı (f=16) tahmin edilmektedir. Öğretim üyelerinin küresel salgın sürecinde deneyimledikleri uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin gelecek öngörülerini betimleyen görüşlerinden bazılarını aşağıda yer verilmiştir:

K6: Ülke bazında öğretim düzeyine göre ortak platformlar oluşturulacağını düşünüyorum. Meet, Zoom ya da üniversitenin kendi alt yapısı değil de ulusal düzeyde uygulamalar olacaktır. Bu uygulamalar da sürekli geliştirilerek daha etkili kullanıma imkân tanıyacaktır. Ama hiçbir zaman zorunda olmadıkça yüz yüze eğitime alternatif olarak düşünüleceğini zannetmiyorum.

K40: Çıktıların pozitif olmadığını ve açıköğretim sistemi gibi yöntemler hariç kullanılmayacağını düşünüyorum.

K46: Dünya çapında böyle bir ihtiyaç ortaya çıktığı için daha iyi yazılımlar olacağını düşünüyorum. Ancak bütün dersler bu şekilde olmayacağı için Sanal Gerçeklik uygulamaları ile desteklenirse daha çok başarılı olabilir.

K50: Bence bu uzaktan eğitim artık kaçınılmaz bir şey, alt yapıları ayarlayıp bu tür eğitimler verilmeye başlanmalı.

K51: Yüz yüze dersten vazgeçilmeyecek ancak destekleyici bir sistem olarak aktif kullanımı olacaktır.

Bulgular yorumlandığında, öğretim üyelerinin ikiye ayrıldığı görülmektedir. Bir kısım, uzaktan çevrimiçi eğitimin gelecekte daha fazla hatta tüm derslerde uygulanacağını ifade ederken, bir diğer kısım ise bu eğitim türünün yüz yüze eğitimin yerini kesinlikle tutamayacağını ve gelecekte kullanılmayacağını ifade etmektedir. Ayrıca, gelecekte çok farklı teknolojilerin de entegrasyonu ile uzaktan eğitimin daha etkileşimli hale geleceği öngörülmektedir. Ekonomik anlamda ise maliyet bağlamında verimli bir öğretim sistemi olan uzaktan eğitimin değer kazanarak pazar payının genişleyeceği ve üniversitelerin maddi kazanç getiren programlar konusunda istekli olacağı tahmin edilmektedir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu çalışmada, Türkiye'deki öğretim üyelerinin Covid-19 küresel salgın sürecindeki uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın ilk alt amacı, öğretim üyelerinin deneyimlediği uzaktan eğitim uygulamalarıyla ilgili beğendikleri yönleri belirlemektir. Buna ilişkin elde edilen sonuçlar, özellikle süreçte teknolojik okuryazarlık kazanıldığına ve küresel salgın sürecinde acil eğitimin devamlılığını sağladığına yöneliktir. Teknolojik okuryazarlığın artmasıyla ilgili olarak Kaysi (2020) tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de Covid-19 salgınının üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitim deneyimlerini ve becerilerini arttırdığını vurgulamaktadır. Görgülü-Arı ve Hayır-Kanat (2020) ise bu süreçte öğrencilerin teknolojiyi daha aktif kullandığını ve çevrimiçi uzaktan eğitim ortamlarına kolayca adapte olduğunu belirtmektedir. Alanyazın incelendiğinde Basilaia ve Kvavdze'nin (2020) elde ettiği benzer sonuçlara göre, çevrimiçi uzaktan eğitim biçimine hızlı geçiş başarılı olmuş, bu süreçte deneyim kazanılmış ve gelecekte de kullanılmaya devam edileceği öngörülmektedir.

Öğretim üyelerinin olumlu buldukları bir diğer yön de küresel salgın şartlarında uzaktan eğitimin güvenli ve sağlıklı bir ortam olmasıdır. Sakarya ve Zahal (2020) Covid-19 küresel salgın sürecinde uzaktan keman eğitimine ilişkin öğrenci görüşlerini incelediği çalışmalarında evde olmanın öğrenme sürecine rahatlık kattığını vurgulamışlardır. Bu bulguyla ilişkili olarak, UNESCO (2020b), güvenlik ve sağlık başlığı altında öğrenme ortamının küresel salgından izole olmasını önermiştir. Yine, UNESCO (2020c), öğretmenlerin ve öğrencilerin sağlık, güvenlik ve refahına öncelik verilmesinin gerektiğini vurgulamaktadır. Uzaktan eğitimle gerçekleştirilen öğrenme sürecinin bu olanakları sağladığı söylenebilir.

Öğretim üyelerine göre uzaktan eğitim ortamı engelliler, mahkûmlar veya toplumdan yalıtılmış diğer dezavantajlı gruplar için fırsat eşitsizliğini gidermektedir. Commonwealth of Learning [COL] (2020) ise bu bulguya benzer olarak “Erişim ve Dâhil Etme” başlığı altında, esneklik, etkileşimlilik, evden çalışabilme ve anonimlik gibi özellikler nedeniyle engellilerin bu küresel salgın sürecinde uzaktan eğitimi tercih ettiğini belirtmektedir. Yine aynı çalışmada uzaktan eğitimin en olumlu yönlerinden birinin “maliyet” olarak gösterilmesi de bu çalışmada elde edilen “düşük maliyetli olması” temasını destekler niteliktedir. Görgülü-Arı ve Hayır-Kanat (2020) Covid-19 üzerine öğretmen adaylarının görüşlerini incelediği araştırmada, bu temaya benzer şekilde, uzaktan eğitimin daha az maliyetli bir eğitim olanağı sunduğuna dikkat çekmektedir.

Araştırmanın ikinci alt amacı, öğretim üyelerinin deneyimlediği uzaktan eğitim uygulamalarıyla ilgili problemleri belirlemektir. Buna ilişkin elde edilen sonuçlar, öncelikle teknik altyapı eksikliğine işaret etmektedir. Karadağ ve Yücel (2020), gerçekleştirdikleri çalışmada, Türkiye'deki üniversitelerin büyük bölümünün uzaktan eğitim altyapısına kaynak ayırmadıklarını ve bu sistemi önemsemediklerini; teknik altyapı memnuniyetinin yalnızca uzaktan eğitim merkezi ve açıköğretim fakültesi bulunan üniversitelerin öğrencilerinde yüksek olduğunu belirterek bu çalışmadaki bulguyu doğrulamaktadır. Karakuş, Ucuzsatar, Karacaoğlu, Esendemir ve Bayraktar (2020) öğretmen adayları üzerinde gerçekleştirdikleri çalışmada İnternet/bağlantı

sorunlarını en çok yaşanan problem olarak belirtmektedirler. Sakarya ve Zahal (2020) bu süreçte uzaktan eğitimde yaşanan teknik problemleri, bağlantı kesintisi, ses kesilmesi ve ses kalitesi şeklinde sıralamaktadırlar. Sever ve Özdemir (2020) ise ses kesilmesi ve İnternet erişiminin kısıtlı olması gibi teknik sorunların yaşandığını vurgulamaktadırlar. Telli ve Altun (2020) ise Covid-19 küresel salgını nedeniyle eğitim süreçlerinde dönüşüm yaşayan birçok eğitim kurumunun yüzleştiği en önemli sorunun uzaktan eğitim için teknik altyapıya sahip olunmaması ya da sahip olunsu bile bu konuda hazır bulunuşluğa sahip olunmaması şeklinde belirterek, bu çalışmadaki bulguya benzer bir görüş sunmuşlardır.

Bir diğer problem, uzaktan eğitimde verilerin güvenliğinin sağlanamaması problemidir. Zan ve Zan (2020), küresel salgın sürecindeki uzaktan eğitim uygulamalarında en önemli sorunlardan birini “güvenlik” olarak vurgulamaktadır. UNESCO (2020d) küresel salgın sürecinde uzaktan eğitime yönelik 10 öneri adlı çalışmada bu çalışmadaki bulguyu destekler nitelikte, veri gizliliğinin ve güvenliğinin korunmasını önermektedir. Öğrencilerin, öğretim elemanlarının ve kurumların veri güvenliğini sağlamak sağlıklı bir uzaktan eğitim ortamı için vazgeçilmez bir durum olduğundan dolayı (Adejo, Ewuzie, Usoro ve Connolly, 2018; Singh ve Ramutsheli, 2016) bu noktada daha güvenilir altyapılar kurmak gerektiği söylenebilir.

Küresel salgın sürecinde deneyimlenen uzaktan eğitim sürecinde hem öğrencilerin hem de öğretim üyelerinin düşük teknolojik okuryazarlık düzeyine sahip olmasıyla ilgili olarak Trikoilis ve Papanastasiou (2020), birçok eğitimcinin küresel salgın döneminde uzaktan eğitimin zorluklarının nasıl çözüleceğine dair bilgi birikimine sahip olmadıklarını ifade etmektedirler. Buna benzer şekilde, Kalir ve diğerleri (2020) ise eğitimcilerin çevrimiçi uzaktan eğitimde dijital araçlara aşinalık geliştirmek gibi teknik konularda zorluklarla karşı karşıya kaldığını belirtmektedirler. Karadağ ve Yücel (2020) bu görüşlere paralel olarak küresel salgın sürecinde öğretim elemanlarının uzaktan eğitimde öğretme becerilerinden yoksun olduğunu ve öğretim elemanlarının önemli bir kısmının teknoloji kullanma yeterlilikleri bulunmadığını vurgulamaktadırlar. Turan ve Gürol (2020) küresel salgın döneminde çevrimiçi ders alan üniversite öğrencilerinin

stres algıları ve görüşlerini incelediği çalışmada, öğrenciler ile öğretim elemanları arasında iletişim problemleri yaşandığını ve öğretim elemanlarının çevrimiçi ders vermeye yönelik yetersizliğini problemler olarak nitelendirmişlerdir.

Turan ve Gürol (2020) ayrıca ders içeriklerinin uzaktan çevrimiçi eğitime uygun olmadığına dikkat çekmektedir. Uzaktan eğitimde ders içeriklerinin ve ders tasarımlarının zayıf olmasıyla ilgili olarak Bozkurt ve Sharma (2020), çevrimiçi ve çevrimdışı modlar aracılığıyla uzaktan eğitimin yeniden tasarlanması gerektiğini vurgulamaktadırlar. Böylece eğitimdeki kesintileri bertaraf etmek mümkün olabilmektedir.

Küresel salgın süreci eğitimcilerin ve öğrencilerin psikolojisinde önemli tahribatlar yaratsa da öğretim üyelerinin görüşlerine göre, salgın psikolojisi önemsenmemektedir. Turan ve Gürol (2020) tarafından gerçekleştirilen çalışmada öğrencilerin genel olarak uzaktan eğitim uygulamalarında stresli oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Sever ve Özdemir (2020) bunu destekler nitelikte, derslere adaptasyon konusunda öğrencilerin psikolojik problemler yaşadığını belirtmektedirler. Sakarya ve Zahal (2020) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, tuhaf hissetme, tedirgin olma ve gergin hissetme gibi psikolojik olarak odaklanmayı engelleyen olumsuz durumlar yaşandığı bulgusuna ulaşılmıştır. Çetin ve Anuk (2020) küresel salgın sürecinde yalnızlık ve psikolojik dayanıklılık üzerine gerçekleştirdikleri çalışmada, uzun süre karantinede kalma, yorgunluk, endişe ve umutsuzluk gibi psikolojik sorunların uzaktan eğitim sürecindeki paydaşları etkilediğini belirtmektedirler. Buna ilişkin olarak, UNESCO'ya (2020b) göre, eğitimcilerin psikolojik ve sosyal-duygusal refahı öncelikle ele alınmalıdır. Yine UNESCO'nun (2020d) önerilerine göre, öğretimden önce psiko-sosyal zorlukların üstesinden gelmek için çözümlere öncelik vermek gerekmektedir.

UNESCO (2020e) küresel salgın sürecinde uzaktan eğitime hazır bulunuşluğu, teknolojik hazır bulunuşluk, içerik hazır bulunuşluğu, pedagojik ve ev merkezli öğrenmeye hazır bulunuşluk ve izleme / değerlendirme hazır bulunuşluğu olarak sınıflandırmaktadır. Bu çalışmada elde edilen bulguya göre, küresel salgın sürecinde bütün eğitim örgütleri hazırlıksız yakalanmıştır. Bu çalışmadaki bulguyu destekler

nitelikte, Karadağ ve Yücel'e (2020) göre, üniversitelerin ve fakültelerin uzaktan eğitim hazırlığının bulunmadığı ortaya çıkmıştır.

Öğretim üyelerinin görüşlerine göre, her kurum farklı uzaktan eğitim uygulamaları yürütmüş ve bu konuda bir standart sağlanamamıştır. COL'a (2020) göre, ortak faaliyetler ve iş birliği için teşvikler sunarak kurumlar arasında iş birliğini teşvik etmek gerekmektedir.

Bu çalışmada, öğretim üyeleri öğrenmenin gerçekleşme düzeyinin anlaşılabilmesi konusunda uzlaşmaktadır. Uzaktan eğitimde öğrencilerin ne kadar öğrendikleri konusunda yüz yüze eğitimdeki gibi dönütlerin alınmadığı anlaşılmaktadır. Alanyazın incelendiğinde, UNESCO (2020d) da buna paralel olarak, uzaktan eğitim kuralları geliştirilerek öğrencilerin öğrenme süreçlerinin izlenmesi gerektiğine dikkat çekmektedir.

Herkesin eşit ekonomik şartlara sahip olmaması, öğrencilerin uzaktan eğitime ve teknolojiye erişiminde eşitsizlik doğurmaktadır. Bazı kırsal bölgelerde teknolojik cihazlara, yeterli İnternet altyapısına veya İnternet kotasına sahip olunmaması uzaktan eğitim sürecini sekteye uğratmaktadır. Bu bulguyu destekler nitelikte, Kalir ve diğerlerine (2020) göre, küresel salgın, teknoloji erişimi ve çevrimiçi öğrenmeye katılımı ilişkili uzun süredir devam eden eğitimsel eşitsizlikleri şiddetlendirmiştir. Bu görüşe paralel olarak Guterres (2020) "toplumun en yoksul ve en savunmasız üyeleri, küresel salgın yüzünden en ağır darbeyi alıyor" ifadelerini kullanmıştır. Education Cannot Wait (2020) ise özellikle eğitim hakkından mahrum kalan milyonlarca kız çocuğunun, Covid-19 sırasında sağlık ve esenlik risklerine hem psiko-sosyal hem de fiziksel bağlamda daha fazla maruz kalmakta olduğunu vurgulamaktadır. Telli ve Altun (2020) tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de #evdekal sloganı ile evlerine gönderilen öğrencilerden İnternet bağlantısı imkânı olmayanlar veya okulları dışında bu imkânı erişemeyenler ile aynı şekilde dersleri takip edebilecekleri teknolojik cihazlara erişimi olmayanlar açısından çevrimiçi uzaktan eğitimleri takip etmelerinin zorlaşacağına dikkat çekmektedirler.

Araştırmanın üçüncü alt amacı, öğretim üyelerinin deneyimlediği uzaktan eğitim uygulamalarıyla ilgili önerileri belirlemektir. Buna ilişkin elde edilen sonuçlardan biri, teknik altyapının güçlendirilmesi gerektiğidir. Benzer şekilde UNESCO (2020e), ulusal uzaktan eğitim platformlarının teknolojik kapasitelerini arttırmak gerektiğini vurgulamaktadır. COL (2020) ise Web'deki dijital kaynakların yanı sıra kurumsal kaynaklara erişim sağlamak için İnternet bant genişliğinin güçlendirilmesi gerektiğine dikkat çekmektedir.

Uzaktan eğitim sistemlerinin etkin kullanılabilmesi için teknolojik okuryazarlık düzeyinin artırılması çok önemlidir. Atasoy, Özden ve Kara (2020) öğretim üyelerinin uzaktan çevrimiçi derslere ilişkin kullandıkları e-ders materyallerinin, sunum şekillerinin, yöntem ve tekniklerinin öğrencilerin ilgisini çekmediği şeklinde bir bulguya ulaşmıştır. Bu bağlamda, UNESCO (2020d) dijital araçların kullanımı konusunda eğitimcilere destek sağlamak gerektiğini ifade ederken, Telli ve Altun (2020), öğrencilere uygun içerik hazırlamak için, e-öğrenme senaryosu hazırlama ve hazırlanan bu e-öğrenme senaryolarını pdf, doc, ppt gibi temel ofis uygulamaları veya Articulate, Captivate, iSpring gibi zengin çoklu ortam içerikleri ile tasarlama gibi temel teknolojik okuryazarlık yeterliliğine sahip olunması gerektiğini vurgulamaktadırlar.

Öğretim üyelerine göre, öğrencilerin teknolojik araç gereç sorunları çözümlenerek, İnternet'e erişimlerinin sağlanması gereklidir. Öğrencilerin teknolojik ihtiyaçlarının giderilmesi bulgusunu destekler nitelikte, COL (2020), özellikle kadınlar ve düşük gelirli öğrencilerin kişisel kullanım için teknolojilere erişimleri amacıyla finansal destek programlarının sağlanması gerektiğine dikkat çekmektedir.

Acil durumlara ilişkin bir eylem planının hazırlanması gerektiği elde edilen bulgulardan bir diğeridir. Telli ve Altun da (2020), depremler, tsunamiler, hortumlar, sel baskını, yangınlar veya Covid-19 gibi salgınlara hazırlıklı olunması ve "Acil Durum Eylem Planı" kapsamına uzaktan eğitimin öncelikli bir şekilde alınması gerektiğini ifade etmektedirler.

Müfredatların da uzaktan eğitime yönelik şekillendirilmesi gerektiği ortaya çıkmıştır. Müfredatların uzaktan eğitime uygun şekilde güncellenmesi gerektiği bulgusuna paralel olarak, Zhou ve diğerleri (2020), çevrimiçi uzaktan eğitimin özelliklerini ve öğrencilerin gerçek ihtiyaçlarını koordine etmek amacıyla müfredatların düzenlenmesini ve hatta salgınlarla mücadele konusunda müfredata dersler eklenmesini önermektedirler. COL (2020) benzer şekilde, teknoloji tabanlı öğrenme politikaları / stratejileri geliştirmek ve uygulamak gerektiğine dikkat çekmektedir.

Müfredatlarla birlikte yasal mevzuatın da güncellenmesi gerekmektedir. Alanyazında Basilaia ve Kvavadze (2020) bu bulguyu doğrular nitelikte, 2020 salgımından çıkarılan dersle birlikte, ülkelerin, hükümetlerin ve toplumların bugünden çok daha hazır olacağını; gelecek için yeni yasaların, yönetmeliklerin ve platformların üretileceğini vurgulamaktadır. COL (2020) ise hükümetlere önerisinde, uygun ulusal politikalar / çerçeveler geliştirmenin artık zorunlu olduğunu ifade etmektedir.

Küresel salgın süreci, planlamalara ve hazırlıklara şimdiden başlanması gerektiğini göstermiştir. Bozkurt ve Sharma da (2020) bu görüşü destekler nitelikte “önceden hazırlanmalı, hatalarımızdan öğrenmeli ve tarihin kendini tekrar etmesine izin vermemeliyiz” şeklinde planlamalara başlanması gerektiğine dikkat çekmiştir.

Çalışmadan elde edilen bulgulardan bir diğeri de herkese açık ders materyal havuzunun kurulması gerektiğiyle ilgilidir. Buna ilişkin, UNESCO (2020e) açık eğitim kaynaklarını ulusal müfredat ile entegre etmenin önemine vurgu yaparken, COL (2020) ise kaliteli içeriğin geliştirilmesini ve paylaşılmasını teşvik edecek bir açık eğitsel kaynak politikası benimsenmesi gerektiğine dikkat çekmektedir. Bozkurt ve Sharma (2020) ise “küresel salgın sürecinde açık eğitim uygulamalarının, açık eğitsel kaynakların, açık verilerin ve açık bilimin kazandığını gururla gördük” şeklinde açık kaynakların önemini ifade etmektedir.

Ekonomik önerilerden biri kurumlara uzaktan eğitim altyapısı için kaynak ayrılması gerektiği yönündedir. COL (2020) bu bulguya paralel görüş sunarak, ulusal bilgi iletişim teknolojileri ve bağlantı stratejilerini teşvik etmek gerektiğine dikkat çekmiştir.

Buna göre, uzaktan eğitime geçişi etkileyen en büyük zorluk, bilgisayarlara ve İnternet'e her yerde erişimin olmamasıdır. Eğitim kurumlarında teknoloji altyapısına ilişkin yatırımların artırılması ve uygun maliyetli teknolojilerin sağlanması gerektiği bu süreçte ortaya çıkan bir diğer sonuçtur.

Araştırmanın dördüncü alt amacı, öğretim üyelerinin deneyimlediği uzaktan eğitim uygulamalarıyla ilgili gelecek öngörülerini belirlemektir. Buna ilişkin elde edilen sonuçlara göre, Türk toplumunun toplumsal adaptasyonun kolay sağlanacağı düşünülmektedir. Telli ve Altun (2020) buna benzer olarak, Türkiye'de öğrenci kitlesinin büyük bir kısmının çevrimiçi eğitime kolaylıkla adapte olacağını öngörerek, X, Y ve Z nesillerinin teknolojiye uyum ve adaptasyonlarının genç nüfusa sahip olan Türkiye'de bu geçişteki en önemli avantaj olduğunu ifade etmektedirler.

Her kurumun kendi uygulamalarını gerçekleştirme ve standart bir uzaktan eğitim uygulaması geliştirilememesinden yola çıkarak gelecekte ortak uzaktan eğitim platformlarının kurulması öngörülmektedir. Gelecekte ortak platformların kurulacağı temasına destek olarak ise Zhou ve diğerleri (2020), yerel kaynakların ve ulusal platformların kurulması ve bulut bilişim platformları üzerinde yapılandırılması gerektiğini vurgulamaktadırlar. Türkiye'de YÖK tarafından koordine edilen "Yükseköğretimde Dijital Dönüşüm Projesi" kapsamındaki 15 üniversite ile Sakarya Üniversitesi arasında, YÖK'ün öncülüğünde ve TÜBİTAK-ULAKBİM ile iş birliği içerisinde gerçekleştirilen protokolle ortak yerli bir "Uzaktan Eğitim Platformu"nun geliştirilecek olması kurumlar arası iş birliği bağlamında bir örnek olarak gösterilebilir (YÖK, 2020d).

Bu çalışmada, küresel salgın sürecinde öğretim üyelerinin deneyimlediği uzaktan eğitim uygulamalarıyla beğenilen yönler, problemler, öneriler ve gelecek öngörülerini sıralanmıştır. Çalışmanın bulgularında öğretim üyelerinin önerileri sıralandığı için bu önerilere tekrar yer verilmeksizin, gelecek araştırmalara ışık tutacak öneriler sunulabilir. Uzaktan eğitim alan uzmanlarının görüşlerine göre küresel salgın sürecindeki uzaktan eğitim uygulamalarının nasıl daha iyi bir duruma getirilebileceği araştırılabilir. Ayrıca,

hangi uzaktan eğitim kuramlarının işe koşulması gerektiği ile ilgili kuramsal çalışmalar gerçekleştirilebilir.

KAYNAKLAR

- Adejo, O. W., Ewuzie, I., Usoro, A., & Connolly, T. (2018). E-Learning to m-learning: Framework for data protection and security in cloud infrastructure. *International Journal of Information Technology and Computer Science (IJITCS)*, 10(4), 1-9. doi: 10.5815/ijitcs.2018.04.01
- Adnan, M., & Anwar, K. (2020). Online learning amid the covid-19 pandemic: Students' perspectives. *Online Submission*, 2(1), 45-51. Retrieved from <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED606496.pdf>
- Aslan, R. (2020). Tarihten günümüze epidemiler, pandemiler ve covid-19. *Ayrıntı Dergisi*, 8(85), 36-41. <http://www.dergiayrinti.com/index.php/ayr/article/download/1353/2382> adresinden erişilmiştir.
- Atasoy, R., Özden, C., & Kara, D. N. (2020). Covid-19 pandemi sürecinde yapılan e-ders uygulamalarının etkililiğinin öğrencilerin perspektifinden değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 15(6), 95-122. doi: 10.7827/TurkishStudies.44491
- Baber, H. (2020). Determinants of students' perceived learning outcome and satisfaction in online learning during the pandemic of Covid19. *Journal of Education and e-Learning Research*, 7(3), 285-292. doi: 10.20448/journal.509.2020.73.285.292
- Bakioğlu, B., & Çevik, M. (2020). Covid-19 pandemisi sürecinde fen bilimleri öğretmenlerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Turkish Studies*, 15(4), 109-129. doi: 10.7827/TurkishStudies.43502
- Basilaia, G., & Kvavadze, D. (2020). Transition to online education in schools during a sars-cov-2 coronavirus (covid-19) pandemic in Georgia. *Pedagogical Research*, 5(4), 1-9. doi: 10.29333/pr/7937
- Bozkurt, A., & Sharma, R. C. (2020). Emergency remote teaching in a time of global crisis due to coronavirus pandemic. *Asian Journal of Distance Education*, 15(1), 1-6. doi: 10.5281/zenodo.3778083
- Chen, E., Kaczmarek, K., & Ohyama, H. (2020). Student perceptions of distance learning strategies during covid-19. *Journal of Dental Education* (2020), 1-2. doi: 10.1002/jdd.12339
- Commonwealth of Learning [COL] (2020). *Guidelines on distance education during covid-19*. Burnaby: COL. Retrieved from <http://hdl.handle.net/11599/3576>
- Creswell J. W. (2003). *Research design: Qualitative, quantitative and mixed methods approaches*. Thousand Oaks, California: Sage Publications.

- Creswell, J. W., & Poth, C. N. (2016). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches*. Thousand Oaks, California: Sage Publications.
- Çetin, C., & Anuk, Ö. (2020). Covid-19 pandemi sürecinde yalnızlık ve psikolojik dayanıklılık: Bir kamu üniversitesi öğrencileri örnekleme. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(5), 170-189.
<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1128129> adresinden erişilmiştir.
- Dikmen, S., & Bahçeci, F. (2020). Covid-19 pandemisi sürecinde küresel çapta uygulanan yükseköğretim kurumlarındaki uzaktan eğitim süreçleri hakkında durum çalışması: Fırat Üniversitesi örneği. *Turkish Journal of Educational Studies*, 7(2), 78-98. doi: 10.33907/turkjes.721685
- Doğan, M. E. (2020). Pandemi döneminde üniversitelerin kullandıkları uzaktan eğitim sistemi altyapılarına 'uzaktan' bakış. <https://turk-internet.com/pandemi-doneminde-universitelerin-kullandiklari-uzaktan-egitim-sistemi-altyapilarina-uzaktan-bakis/> adresinden erişilmiştir.
- Duban, N., & Şen, F. G. (2020). Sınıf öğretmeni adaylarının covid-19 pandemi sürecine ilişkin görüşleri. *Turkish Studies*, 15(4), 357-376. doi: 10.7827/TurkishStudies.43653
- Education Cannot Wait (2020). Covid-19 and education in emergencies. Retrieved from <https://www.educationcannotwait.org/Covid-19/>
- Gall, M. D., Borg, W. R. & Gall, J. P. (1996). *Educational research: An introduction*. London: Longman Publishing.
- Görgülü-Arı, A. & Hayır-Kanat. M. (2020). Covid-19 (Koronavirüs) üzerine öğretmen adaylarının görüşleri. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Salgın Hastalıklar Özel Sayısı, 459-492.
<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1210688> adresinden erişilmiştir.
- Guterres, A. (2020). Protect our children. United Nations. Retrieved from <https://www.un.org/en/un-coronavirus-communications-team/protect-our-children>
- Hall, J., Roman, C., Jovel-Arias, C., & Young, C. (2020). Pre-service teachers examine digital equity amidst schools' covid-19 responses. *Journal of Technology and Teacher Education*, 28(2), 435-442. Retrieved from <https://eric.ed.gov/?id=EJ1257178>
- Kalir, J., Cantrill, C., Dean, J., & Dillon, J. (2020). Iterating the marginal syllabus: Social reading and annotation while social distancing. *Journal of Technology and Teacher Education*, 28(2), 463-471. Retrieved from <https://eric.ed.gov/?id=EJ1257180>
- Karadağ, E., & Yücel, C. (2020). Yeni tip koronavirüs pandemisi döneminde üniversitelerde uzaktan eğitim: Lisans öğrencileri kapsamında bir

- değerlendirme çalışması. *Yükseköğretim Dergisi*, 10(2), 181–192. doi:10.2399/yod.20.730688
- Karakuş, N., Ucuzsatar, N., Karacaoğlu, M. Ö., Esendemir, N., & Bayraktar, D. (2020). Türkçe öğretmeni adaylarının uzaktan eğitime yönelik görüşleri. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 2020(19), 220-241. doi: 10.29000/rumelide.752297.
- Kaysi, F. (2020). *Covid-19 salgını sürecinde Türkiye'de gerçekleştirilen uzaktan eğitimin değerlendirilmesi*. 5th International Scientific Research Congress (IBAD- 2020) konferansında sunulmuştur, İstanbul.
- Keskin, M., & Özer Kaya, D. (2020). Covid-19 sürecinde öğrencilerin web tabanlı uzaktan eğitime yönelik geri bildirimlerinin değerlendirilmesi. *İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 5(2), 59-67. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1196338> adresinden erişilmiştir.
- Kraemer, M. U., Yang, C. H., Gutierrez, B., Wu, C. H., Klein, B., Pigott, D. M., ... & Brownstein, J. S. (2020). The effect of human mobility and control measures on the Covid-19 epidemic in China. *Science*, 368(6490), 493-497. doi: 10.1126/science.abb4218
- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB] (2020). Bakan Selçuk, 23 mart'ta başlayacak uzaktan eğitime ilişkin detayları anlattı. <https://www.meb.gov.tr/bakan-selcuk-23-martta-baslayacak-uzaktan-egitime-iliskin-detaylari-anlatti/haber/20554/tr> adresinden erişilmiştir.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Moore, M. G. & Kearsley, G. (2011). *Distance education: A systems view of online learning*. Cengage Learning.
- Özer, M. (2020). Educational policy actions by the Ministry of National Education in the times of Covid-19. *Kastamonu Education Journal*, 28(3), 1124-1129. doi: 10.24106/kefdergi.722280
- Özkoçak, V., Koç, F., & Gültekin, T. (2020). Pandemilere antropolojik bakış: Koronavirüs (Covid-19) örneği. *Turkish Studies*, 15(2), 1183-1195. doi: 10.29228/TurkishStudies.42679
- Patton, M. Q. (1987). *How to use qualitative methods in evaluation*. Newbury Park, CA: Sage.
- Sakarya, G. & Zahal, O. (2020). Covid-19 pandemi sürecinde uzaktan keman eğitimine ilişkin öğrenci görüşleri. *Turkish Studies*, 15(6), 795-817. doi: 10.7827/TurkishStudies.44504.
- Sasaki, R., Goff, W., Dowsett, A., Parossien, D., Matthies, J., Di Iorio, C., ... & Puddy, G. (2020). The practicum experience during covid-19--supporting initial

- teacher education student's practicum experience through a simulated classroom. *Journal of Technology and Teacher Education*, 28(2), 329-339. Retrieved from <https://eric.ed.gov/?id=EJ1257190>
- Sever, M. & Özdemir, S. (2020). Koronavirüs (Covid-19) sürecinde öğrenci olma deneyimi: Bir fotoses (photovoice) çalışması. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 31(4), 1653-1679. doi: 10.33417/tsh.778615
- Singh, D., & Ramutsheli, M. P. (2016). Student data protection in a South African ODL university context: Risks, challenges and lessons from comparative jurisdictions. *Distance Education*, 37(2), 164-179. doi: 10.1080/01587919.2016.1184397
- Telli, S. G., & Altun, D. (2020). Koronavirüs ve çevrimiçi (online) eğitimin önlenemeyen yükselişi. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 25-34. doi: 10.32329/uad.711110
- Trikoilis, D., & Papanastasiou, E. C. (2020). The potential of research for professional development in isolated settings during the covid-19 crisis and beyond. *Journal of Technology and Teacher Education*, 28(2), 295-300. Retrieved from <https://eric.ed.gov/?id=EJ1257131>
- Turan, Z. & Gürol, A. (2020). Eğitimde acil bir dönüşüm: Covid-19 pandemisi döneminde çevrim içi ders alan üniversite öğrencilerinin stres algıları ve görüşleri. *HAYEF: Journal of Education*, 17(2), 222-242. doi: 10.5152/hayef.2020.20018
- United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization [UNESCO] (2020a). Covid-19 educational disruption and response. Retrieved from <https://en.unesco.org/Covid19/educationresponse>
- United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization [UNESCO] (2020b). Supporting teachers in back-to-school efforts: Guidance for policy-makers. Retrieved from <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000373479>
- United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization [UNESCO] (2020c). Supporting teachers and education personnel during times of crisis. Retrieved from <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000373338>
- United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization [UNESCO] (2020d). Covid-19: 10 recommendations to plan distance learning solutions. Retrieved from <https://en.unesco.org/news/Covid-19-10-recommendations-plan-distance-learning-solutions>
- United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization [UNESCO] (2020e). Distance learning strategies in response to Covid-19 school closures. Retrieved from <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000373305>

- World Health Organization [WHO] (2020). Coronavirus disease (Covid-19) pandemic. World Health Organization. Retrieved from <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019>
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yin, R. K. (2003). *Case study research: Design and methods*. Thousand Oaks, California: Sage Publications.
- Yükseköğretim Kurulu [YÖK] (2020a). Koronavirüs (Covid-19) bilgilendirme notu. <https://Covid19.yok.gov.tr/Documents/alinan-kararlar/02-coronavirus-bilgilendirme-notu-1.pdf> adresinden erişilmiştir.
- Yükseköğretim Kurulu [YÖK] (2020b). Basın açıklaması. <https://basin.yok.gov.tr/AciklamaBelgeleri/2020/03-uzaktan-egitime-iliskin-alinan-karar.pdf> adresinden erişilmiştir.
- Yükseköğretim Kurulu [YÖK] (2020c). Yök'ten üniversitelerdeki uzaktan eğitime yönelik değerlendirme. <https://Covid19.yok.gov.tr/Sayfalar/HaberDuyuru/uzaktan-egitime-yonelik-degerlendirme.aspx#> adresinden erişilmiştir.
- Yükseköğretim Kurulu [YÖK] (2020d). Yükseköğretimde dijital dönüşüm projesi tüm hızıyla devam ediyor yerli imkânlarla geliştirilen “uzaktan öğretim platformu” 15 üniversitenin hizmetine sunuldu. <https://www.yok.gov.tr/Sayfalar/Haberler/2020/uzaktan-egitim-platformu-saglama-protokolu.aspx> adresinden erişilmiştir.
- Zan, N., & Zan, B. U. (2020). Koronavirüs ile acil durumda eğitim: Türkiye'nin farklı bölgelerinden uzaktan eğitim sistemine dahil olan edebiyat fakültesi öğrencilerine genel bakış. *Electronic Turkish Studies*, 15(4), 1367-1394. doi: 10.7827/TurkishStudies.44365
- Zhou, L., Wu, S., Zhou, M., & Li, F. (2020). 'School's out, but class' on', the largest online education in the world today: taking china's practical exploration during the covid-19 epidemic prevention and control as an example. *Best Evid Chin Edu* 4(2), 501-519. doi: 10.15354/bece.20.ar023

ORCID

Hakan ALTINPULLUK <https://orcid.org/0000-0003-4701-1949>

SUMMARY

The Covid-19 outbreak started in Wuhan city of China, spreading across China and then the world, and was classified as a global pandemic by the World Health Organization in March 2020 (WHO, 2020). The global Covid-19 outbreak created an urgent need for quality online education at all educational levels (Trikoilis and Papanastasiou, 2020).

It is understood that distance education applications have become very important in the Covid-19 pandemic process and these applications will continue from now on (Dikmen and Bahçeci, 2020; Hall et al., 2020; Telli and Altun, 2020; Trikoilis and Papanastasiou, 2020). Naturally, not many studies have been published in the literature on this subject at the onset of the pandemic. However, over time, it has been observed that studies have been conducted to determine the views of undergraduate students, faculty members or teachers on distance education practices in the Covid-19 pandemic period in various contexts (Adnan and Anwar, 2020; Baber, 2020; Bakioğlu and Çevik, 2020; Chen, Kaczmarek and Ohyama, 2020; Duban and Şen, 2020; Görgülü-Arı and Hayır-Kanat, 2020; Keskin and Özer Kaya, 2020; Korkmaz and Toraman, 2020; Sever and Özdemir, 2020). It is thought that there is a need for qualitative research that try to determine faculty members' opinions based on their experiences. The aim of this study was to examine distance education applications in the Covid-19 pandemic process in Turkey according to faculty members' views. At this point, it is of great importance to examine the views of university faculty members, one of the groups that experienced distance education most actively during the pandemic period. In this context, to reach purpose of the research, positive aspects, problematic points, suggestions and future predictions about distance education applications experienced in the Covid-19 pandemic process were investigated.

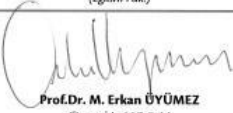
To examine experiences of faculty members in the pandemic process, the study was carried out as a case study, which is one of the qualitative research designs. In this study, 77 participants filled online form voluntarily and expressed their opinions. Standardized open-ended interview form developed by the researcher was used as data collection tool. The data were analyzed by content analysis. According to findings of the study, faculty members emphasized to gain technological literacy and to use distance education systems easily as positive sides of their experiences about distance education applications in the pandemic process. In terms of learning dimension, they mentioned ensuring the continuity of emergency education in the pandemic process, using resources and records retrospectively, providing flexibility in time and space, working with devotion, focusing only on education, providing a safe learning environment in pandemic conditions, providing an unusual different experience, providing opportunity to disadvantaged groups. In addition, they also emphasized facilitating evaluation of assignment and decreasing cost of education as other positive aspects of distance education.

In terms of problems in technology dimension, participants mentioned lack of infrastructure, data security problems, low technological literacy and lack of necessary hardware in system use. In terms of management dimension, problematic points are lack of expert opinions, frequent decision changes, uncertainty in the curriculum, high number of students, inadequate support services, and the fact that each institution conducts different practices. Faculty members drew attention to inequalities in accessibility of students to distance education due to their financial deficiencies, and also stated that decrease in international student mobility will force universities

economically. In terms of problems in learning dimension, participants emphasized decrease in student interest over time, absence of attendance, lack of interaction with students, not knowing distance education strategies, not being suitable for practice lessons, not replacing formal education, low level of socialization, weak content and lesson designs. They also listed that pandemic psychology was neglected and that home conditions were not suitable for educational environment. Faculty members have suggested that technical infrastructure should be strengthened, technological literacy level should be increased, technological needs of students should be met, application-based systems should be designed, a common national portal should be developed, and user-friendly interfaces should be designed. In terms of learning dimension, suggestions are as following: To organize lessons properly, to increase live concurrent lessons, to decrease the number of students, to raise awareness of students about distance education, to give certain common courses only remotely, to create personalized learning environments and to set up additional distance online courses. In terms of economy dimension, according to faculty members' views, distance education should be directed only to students who cannot find face-to-face education, internet quota should be unlimited and resources should be allocated to institutions to strengthen distance education infrastructure.

Faculty members predict that in terms of technology dimension, common platforms will be established and integration of innovative technologies will be ensured. Moreover, it is estimated that social adaptation to distance education will be easily provided due to tendency to technology in terms of learning dimension. They also anticipated that scientific activities will be held remotely in the future. In terms of economy dimension, they thought that distance education market will expand and distance education applications that bring financial gain will become widespread. In terms of management dimension, they estimated that universities will switch to new distance education applications and open new distance online programs.

Ek-1. Anadolu Üniversitesi Etik Kurul Onay Belgesi

Evrak Kayıt Tarihi: 10.09.2020	Protokol No: 53292	Tarih: 29.09.2020
		
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU KARAR BELGESİ		
ÇALIŞMANIN TÜRÜ:	Araştırma Projesi	
KONU:	Sosyal Bilimler	
BAŞLIK:	Türkiye'deki Öğretim Üyelerinin Covid-19 Pandemisi Sürecindeki Uzaktan Eğitim Uygulamalarına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi	
PROJE/TEZ YÜRÜTÜCÜSÜ:	Dr. Öğr. Üyesi Hakan ALTINPULLUK	
TEZ YAZARI:	-	
ALT KOMİSYON GÖRÜŞÜ:	-	
KARAR:	Olumlu	
 Prof.Dr. Emel ŞIKLAR (Başkan-İkt. ve İdari Bil. Fak.)		
 Prof.Dr. T. Volkan YÜZER (Başkan Yardımcısı-Açıköğretim Fak.)		 Prof.Dr. Esra CEYHAN (Eğitim Fak.)
 Prof. Dr. Hayri ESMER (Güzel Sanatlar Fak.)		 Prof.Dr. M. Erkan ÜYÜMEZ (İkt. ve İdari Bil. Fak.)
 Prof.Dr. Handan DEVECİ (Eğitim Fak.)		 Prof.Dr. Oktay Cem ADIGÜZEL (Eğitim Fak.)

